

▼ De maatvoering van het middeleeuwse Kasteel Oostkerke werd zichtbaar gemaakt in het paden patroon, waardoor verschillende, gescheiden tuinen ontstonden

De Nederlandse tuin- en landschapsarchitectuur van de 20e eeuw telt één naam die tot over de landsgrenzen bekendheid kreeg, Mien Ruys (1904 – 1999). Haar naam hoort thuis in het rijtje Modernisten van Arne Jacobson, Walter Gropius, Pietro Porcinai en Le Corbusier. Ze werkte samen met invloedrijke en innoverende architecten. In haar ontwerpen kwam de vormgeving altijd op de eerste plaats, heldere lijnen met een rijke beplanting. Krachtige concepten, die eenheid uitstralen tussen omgeving, woning of bedrijfsgebouw en de buitenruimte.

Tekst & foto's: Julia Voskuil

▼ De grote zomerborder (4 x 40 meter), karakteristiek onderdeel van een Mien Ruys tuin

Mien Ruys, meer dan een biografie

Experimenteren en steeds zoeken naar de balans tussen esthetiek en functionaliteit, het spreekt ook hedendaagse vakgenoten aan zoals Piet Oudolf en Jacqueline van der Kloet. Rijk plantengebruik krijgt zo nieuwe impulsen. De biografie over Mien Ruys is meer dan een weergave van haar leven en werk, er wordt een boeiend tijdbeeld neergezet. Publicist en onderzoeker Leo den Dulk heeft vijftien jaar gewerkt aan deze lijvige en goed gedocumenteerde uitgave. Hij kon daarvoor ondermeer putten uit haar uitvoerige dagboeken, die getuigen van een brede interesse: de positie van vrouwen, godsdienst, filosofie en later de socialisatie van woningbouw en massavoerlichting. Hieruit vloeit in 1950 'Het vaste planten boek'

voort, jarenlang beschouwd als 'de planten bijbel'. Mien Ruys zag publieksvoorlichting over 'de juiste plant op de juiste plaats' als een belangrijke taak. Vanaf 1925 publiceerde ze in kranten en tijdschriften. Op aandringen van haar echtgenoot, uitgever Theo Moussault, richtte ze een eigen tijdschrift op en dat bestaat nog steeds, Onze eigen Tuin. Bij de kwekerij van haar vader ging ze experimenteren met tuinen, vormgeving, planten en materialen. Het zou de aanzet worden tot een complex tuinen dat tot op de dag van vandaag bezoekers trekt uit de hele wereld. Tuinen Mien Ruys is voortdurend in ontwikkeling, er wordt nog volop geëxperimenteerd. De oudste tuinen hebben de status van beschermd monument.

▲ De grote border vanaf het pad dat de fundering markeert van de buitenmuur van het middeleeuwse kasteel

▲ Fleurig welkom bij het woongedeelte van Kasteel Oostkerke

▲ Begraafplaats Nagele: 50 jaar na de planvorming kreeg het hoofdpad in 2010 alsnog de berceau van haagbeuk.

▲ Populieren, knotwilgen en meidoornhagen bij Kasteel Oostkerke sluiten aan op het karakteristieke boerenlandschap

▲ Begraafplaats Nagele: schijnbare eenvoud door een fraaie vakverdeling met mooie beplanting

▼ Vijvertuin in Tuinen Mien Ruys, vlonder van gerecycled kunststof

ZOEKEN NAAR DE HELDERE LIJN
de complete biografie - met uitgebreide Engelse samenvatting
uitgeverij de HEF - ISBN 978 90 6906 051 4 - € 39,90
340 pagina's - 350 afbeeldingen

Heldere lijn

Mien Ruys kreeg als kwekersdochter de liefde voor planten met de paplepel ingegoten, maar ze zag voor zichzelf geen toekomst in het kwekersvak en evenmin in het dorp waar Kwekerij Moerheim lag, wars als ze was van burgerlijke conventies. In haar jeugd waren tuin- en landschapsarchitectuur en dendrologie voorbehouden aan mannen uit de gegoede stand. Haar milieu had ze echter mee en in 1929 reisde ze af naar het Institut für Gartengestaltung in Berlijn. In Engeland ging ze werken op een ontwerp bureau in Tunbridge Wells, waar ze kennis maakte met Gertrud Jekyll en diens cottage stijl. Aan de TU Delft verdiepte ze zich in bouwkunde en stedenbouw, wat haar grote interesse had. Het verbreedde haar netwerk, wat aanleiding was tot samenwerking met stedenbouwkundigen, het architectencollectief 'De 8' en de 'Opbouw'. Voor de stedenbouw van Amsterdam ontwierp ze veel groene gemeenschappelijke buitenruimten zoals Geuzenhof (1933). De sociale aspecten van de verstedelijking spraken haar aan, Frankendael is een goed bewaard voorbeeld. Met 'De 8' werd de structuur van Nagele, het laatste gebouwde dorp in de drooggelegde Noordoostpolder, uitgewerkt. De rechtlijnige architectuur van woonblokken, infrastructuur en groene ruimten werd gezien als functioneel en praktisch. Ook voor tal van grote bedrijven ontwierp Mien Ruys groene buitenruimten en overal is de 'heldere lijn' herkenbaar.

Harmonie

In 1937 start Mien Ruys haar eigen ontwerp bureau aan de Amstel in Amsterdam. Ze trad in 1970 terug, maar bleef als adviseur verbonden. Van haar hand zijn meer dan 1000 ontwerpen voor gemeenten, fabrieken, ziekenhuizen en particuliere tuinen bewaard gebleven. In lijn met haar gedachtegoed is Buro Mien Ruys nog steeds succesvol. Als ze bij tuineigenaren kwam voor een advies, liep ze direct naar het raam om het uitzicht te bekijken. De lijnvoering zag ze direct voor zich, zodat gelijk overleg volgde. De samenhang tussen omgeving, woning en tuin was altijd de invalshoek. Een sterk ontwerp doorstaat de tand des tijds. Daarvan zijn de tuinen met opnieuw gegraven slotgracht van Kasteel Oostkerke*) in het karakteristieke Vlaamse dorp Damme een prachtig voorbeeld. Voor de complete layout nam ze de fundamenten van muren en torens als uitgangspunt, de maatvoering van het middeleeuwse kasteel maakte ze weer zichtbaar in het padenpatroon. De ruimtelijke invulling laat alle tuinonderdelen harmonisch samenvloeden: de grote border, de buxustuin naast het voorhuis en de rij grote populieren met een meidoornhaag en knotwilgen langs de slotgracht. Alle kenmerken van een Mien Ruys-tuin zijn hier terug te vinden. □

*) voor tuinbezoek: www.opentuinen.be

TUINEN MIEN RUYTS

Open: 1 april t.e.m. 31 oktober (ma gesloten)
Moerheimstraat 84, NL-7701 CG Dedemsvaart
+31 (0)523 614 774
www.tuinenmienruys.nl

Bij verschijning van de biografie is een reizende expositie samengesteld, die in de zomer van 2018 ook in Tuinen Mien Ruys te zien zal zijn (zie hiervoor de agenda van Eden magazine)